



UNIVERSITETET
I OSLO

E | T | I | K | K | P R O G R A M M E T

**Årsrapport
for
Etikkprogrammet
2008**

Innholdsfortegnelse

1	OM ETIKKPROGRAMMET	2
2	BUDSJETT, STYRE OG ADMINISTRASJON	2
2.1	Budsjett	2
2.2	Styre	3
2.3	Beskrivelse av staben	3
3	STIPENDIATER, ASSOSIERTE OG ALUMNI	4
3.1	Endringer i stipendiatmassen i løpet av 2008	5
3.2	Oversikt over Etikkprogrammets stipendiater og assosierte stipendiater per januar 2009	6
4	FORSKERSKOLEN	8
4.1	Nytt regelverk	8
4.2	Kollokvier	9
4.3	Regelmessige forskerkurs	11
4.4	Hadelandsseminaret	13
4.5	Introduksjonsseminar for nye stipendiater	15
4.6	Introduksjonskurs i etisk teori	15
5	UTADRETTET VIRKSOMHET	15
5.1	Etikkseminaret	15
5.2	The Oslo Lecture in Moral Philosophy	17
5.3	Nasjonal konferanse i etikk	20
6	STIMULERINGSMIDLER	21
6.1	Tildeling av nye midler	20
7	NYE STIPENDIATER	21
7.1	Utlysning	21

7.2	Doktorgradsstipender	21
7.3	Assosiert doktorgradsstipendiatstilling	22
7.4	Kvalifiseringsstipender	22
8	INTERN INFORMASJONSVIRKSOMHET	22
8.1	Etikkinformasjon	22
8.2	Nett	22
9	NASJONALT ETIKKNETTVERK	24
9.1	Etikk.no	23
10	VEDLEGG	24
10.1	Vedlegg 1: Programplan for Etikkprogrammet 2007-2011	24
10.2	Vedlegg 2: Beskrivelse av forskerskolen	32

1 Om Etikkprogrammet

Etikkprogrammet (2002-2011) er et interfakultært forskningsprogram og et av Universitetet i Oslos satsningsområder. Etikkprogrammets mål er å fremme og å støtte etikkforskning og normativ refleksjon ved Universitetet i Oslo. Etikkprogrammets styre vedtok i februar 2007 en programplan for perioden 2007-2011. (Se vedlegg 1). I programplanen beskrives flere virkemidler for å oppnå målsettingene. Hovedvirkemidlene er å drive forskerutdanning og å bidra til etablering og styrking av etikkforskningsmiljøer ved universitetets fag og mellom faggrensene. De to første årene i inneværende periode har vært konsentrert om å det første: Å opprettholde og styrke aktivitetene i Forskerskolen. I de tre neste årene av perioden vil fokus særlig være rettet mot det siste: Å bidra til sterkere etikkforskningsmiljøer ved UiO.

2 Budsjett, styre og administrasjon

2.1 Budsjett

Etikkprogrammet hadde til disposisjon kr 10,4 mill til stipendlønn for 2008. Kostnadene ble 7 mill. Positiv saldo, kr 3,4 mill, overføres 2009-budsjettet til dekning av fremtidige kostnader til stipendlønn.

Budsjett til drift og lønn faglig ledelse/administrasjon var på 3,4 mill. Kostnadene ble kr 2 mill. Positiv saldo, kr 1,4 mill, overføres til 2009-budsjettet.

Avvikene skyldes primært at nye stipendiater og ny faglig leder tiltrådte senere en forutsatt i budsjettet.

2.2 Styre

Etikkprogrammet har følgende programstyre i 2008:

- Prof. Jan Fridthjof Bernt (styreleder, Juridisk fakultet, UiB)
- Prof. Svein Aage Christoffersen (teologi, UiO)
- Prof. Christel Fricke (filosofi, UiO)
- Prof. Dag Olav Hessen (biologi, UiO)
- Prof. Il Bjørn Hofmann (medisin, UiO) til og med medio februar
- Førsteamanuensis Anne Julie Semb (statsvitenskap, UiO)
- Prof. Torbjörn Tännsjö (praktisk filosofi, Stockholms universitet)
- Stipendiatrepresentant Lene Bomann-Larsen (filosofi, UiO)

2.3 Beskrivelse av staben

Etikkprogrammet har fra 1. januar 2007 sortert administrativt under Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk ved det Humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo. Ansvarlige for den administrative og faglige driften av Etikkprogrammet i 2008 var:

- Grethe Netland, sekretær for Etikkprogrammets styre
- Anders Braarud Hanssen, forskningskonsulent januar- mai
- Jakob Elster, forskerskolekoordinator januar-februar, og vikar i november og desember
- Robert Huseby forskerskolekoordinator februar-august
- Edmund Henden forskerskolekoordinator august og ut året.

I tillegg har følgende personer bidratt til driften:

- Mathias Sagdahl har vært assistent for Etikkseminaret og Oslo Lecture in Moral Philosophy, med ansvar for det praktiske (se seksjon 5.1 og 5.2).
- Jens Erik Paulsen har vært redaktør for etikk.no (se seksjon 9).
- Lene Bomann-Larsen og Jakob Elster har vært ansvarlige for det årlige introduksjonskurset i etikk.

I tillegg har flere personer i IFIKKs administrasjon utført administrative oppgaver for programmet, særlig innenfor informasjon og økonomi.

Stillingen som faglig leder Etikkprogrammet ble lyst ut – for annen gang i inneværende programperiode (2007 – 2011) – med søknadsfrist 1. juni. Det meldte seg tre søkere. Professor Carola Freiin von Villiez tiltrådte i stillingen 1. desember. Tilsettingen gjelder til og med 2011.

Stillingen som administrativt ansvarlig (seniorrådgiver) ble utlyst på vårparten, med søknadsfrist 25. april. Det meldte seg 11 søkere. Grethe Netland tiltrådte i stillingen 1. januar 2009. Også denne tilsettingen gjelder til og med 2011.

Ifølge programplanen for inneværende periode, skal Etikkprogrammets styre være innstillende myndighet i tilsettingssaker. Praksis er blitt annerledes, ved at tilsettinger knyttet til Etikkprogrammet er underlagt de prosedyrer som gjelder for tilsettinger ved Det humanistiske fakultetet. Det betyr at styret ved Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk, eller fakultetet selv, er innstillende myndighet i tilsettingssaker knyttet til Etikkprogrammet.

3 Stipendiater, assosierte og alumni

Det er følgende typer stipendiater tilknyttet Etikkprogrammet:

- Kvalifiseringsstipendiater; får seks måneders stipend for å kvalifisere seg til doktorgradsarbeid innen etikk.
- Ph.D.-stipendiater; får tre og et halvt års stipend fra Etikkprogrammet.
- Assosierte Ph.D.-stipendiater; deltar i alle forskerskolens aktiviteter; kan etter to års aktiv deltagelse motta seks måneders stipend fra Etikkprogrammet.
- Postdoktorstipendiater; får stipend fra Etikkprogrammet og forplikter seg til å delta i forskerskolens kollokvier og samlinger (men ikke forskerkurs).

- Assosierte postdoktorstipendiater; får ikke stipend fra Etikkprogrammet, men har rett til å delta i forskerskolens aktiviteter, så fremt de forplikter seg til å delta på lik linje med Etikkprogrammets egenfinansierte postdoktorstipendiater.

PhD-stipendiater og assosierte PhD-stipendiater regnes som medlemmer av forskerskolen frem til de har disputert, selv om stipendperioden deres er gått ut.

I tillegg er det alumni, dvs. tidligere Ph.D.- eller postdoktorstipendiater. Disse kan i den grad de ønsker det delta på forskerskolens aktiviteter, men blir nedprioritert hvis det er begrenset antall plasser på noen arrangementer, eller tid for fremlegg.

3.1 Endringer i stipendiatmassen i løpet av 2008

Ved begynnelsen av året hadde Etikkprogrammet 6 postdoktorstipendiater (hvorav to begynte i mars-april), 1 assosiert postdoktorstipendiat, 14 PhD-stipendiater, 9 assosierte PhD-stipendiater (hvorav 1 disputerte i januar), og to kvalifiseringsstipendiater.

Fem stipendiater disputerte i løpet av året, og forlot dermed Etikkprogrammets forskerskole: Kjetil Fretheim, Kari Gran Bøe, Marit Helene Hem, Robert Huseby og Ingvill Thorson Plesner. 1 assosiert postdoktorstipendiat, Lene Bomann-Larsen, gikk ut av programmet. I løpet av året har Etikkprogrammet fått 7 nye PhD stipendiater, 1 ny assosiert PhD-stipendiat, 3 nye kvalifiseringsstipendiater og 1 ny assosiert postdoktorstipendiat.

3.2 Oversikt over Etikkprogrammets stipendiater og assosierte stipendiater per januar 2009

Navn	Tilknytning	Arbeidsgiver/ arbeidssted	Veileder	Startdato	Sluttdato
	PhD:				
Kim Angell	PhD	SV – Institutt for statsvitenskap	Raino Malnes	18.08.2008	17.02.2012
Lene Auestad	PhD	HF – IFIKK	Arne Johan Vetlesen	15.08.2005	14.02.2009
Kristian Svendsen Bjørkdahl	Phd	HF – Senter for utvikling og miljø	Bjørn Ramberg	01.11.2007	30.04.2011
Andreas Brekke Carlsson	PhD	HF – IFIKK	Christel Fricke	01.09.2008	31.08.2011
Tone Druglitrø	PhD	SV - TIK (Teknologi, innovasjon og kultur)	Kristin Asdal	07.01.2008	06.07.2011
Vigdis Ekeberg	PhD	HF – IFIKK	Arne Johan Vetlesen Bi: Tove Pettersen	01.12.2003	25.01.2012
Petra Filkukova	PhD	SV – Psykologisk institutt	Karl Halvor Teigen	01.10.2008	31.03.2012
Bjørn Fossetøl	PhD	TF	Svein Aage Christoffersen Bi: John Lundstøl	15.08.2005	14.02.2009
Ester Fremstad	PhD	UV – Pedagogisk forskningsinst	Karen Jensen	Juli 2009	
Espen Gamlund	PhD	HF – IFIKK	Jon Wetlesen Bi: Kjell Eyvind Johansen og Astrid Bastiansen	25.08.2005	14.03.2009
Jon Anders Lindstrøm	PhD	HF – IFIKK	Olav Gjelsvik	15.08.2005	14.02.2009
Christopher L. Meyer	PhD	SV – Psykologisk institutt	Hilde Nafstad Bi: Rolv M. Blakar Arne Johan Vetlesen	15.09.2008	14.03.2012
Øyvind Michelsen	PhD	MedFak – Seksjon for medisinsk etikk	Søren Holm/ Jan Helge Solbakk/ Bjørn Hofmann	17.12.2007	16.06.2011
Trond Nerland	PhD	HF – Institutt for litteratur og områdestudier	David Mauk Bi: Henrik Syse	01.01.2009	30.06.2012
Jon Anstein Olsen	Phd	HF – Institutt for litteratur og områdestudier	David Mauk Bi: Jakob Elster/ Dag O. Hessen	19.11.2007	18.05.2011

Navn	Tilknytning	Arbeidsgiver/ arbeidssted	Veileder	Startdato	Sluttdato
	PhD Assosiert				
Sissel Finholt	Assosiert	TF	Ulla Schmidt Hilde Nafstad		
Lykke Harmony A. Guanio-Uluru	Assosiert	HF- Institutt for litteratur og områdestudier	Jakob Lothe Bi: Jakob Elster		
Kristin Halvorsen Grøthe	Assosiert	Høgskolen i Oslo / Kontor: Seksjon for medisinsk etikk, UiO			
Kristoffer Lidén	Assosiert	PRIO	Thomas Pogge		
Odin Lysaker	Assosiert	HF – IFIKK / Kontor: Culcom, SV	Arne Johan Vetlesen		
Marita Nordhaug	Assosiert	Høgskolen i Oslo	Per Nortvedt Bi: Harald Grimen		
Kari Refsdal	Assosiert	HF/IFIKK/CSMN	Christel Fricke Bi: Henrik Syse		
Dag Einar Thorsen	Assosiert	SV – Institutt for statsvitenskap	Raino Malnes Bernt Hagtvedt		

	Kvalifiserings- stipendiat				
Wivi Andersen	Kvalif.	HF/IFIKK	Sigmund Loland	01.09.2008	28.02.2009
Morten Magelsen	Kvalif.		--	27.08.2008	26.02.2009
Tatanya Valland	Kvalif.	JUR	Vidar Halvorsen	01.09.2008	28.02.2009
	Postdoktor				
Espen Dahl	Postdok	TF	--	01.01.2008	
Jakob Elster	Postdok	HF – Etikkpr.	--	23.03.2008	22.11.2010
Hallvard Fossheim	Postdok	HF – Etikkpr.	--	01.01.2008	28.02.2011
Håvard Løkke	Postdok	HF – Etikkpr.	--	01.01.2008	15.08.2010
Hilde Nagell	Postdok	HF – Etikkpr.	--	01.06.2008	Ca 01.10.2011
Jens Erik Paulsen	Postdok	HF – Etikkpr.	--	01.02.2003	27.04.2010
	Postdoktor assosiert				
Robert Huseby	Assosiert			Juli 2008	Aug. 2012

Alumni

- Kari Gran Bøe (fra februar 2008)
- Kjetil Fretheim (fra januar 2008)
- Marit Helene Hem
- Gry Oftedal
- Deborah Oughton
- Tove Pettersen
- Ingvill Thorson Plesner
- Henrik Syse
- Gerhard Øverland
- Lene Bomann-Larsen

4 Forskerskolen

En stor andel av Etikkprogrammets aktiviteter skjer innenfor rammene av forskerskolen. Etikkprogrammets forskerskole ble formelt opprettet våren 2004 etter vedtak i Forskningskomiteen. I praksis har forskerskolen vært i funksjon fra og med vårsemesteret 2002. Det er PhD-stipendiatene og kvalifiseringsstipendiatene som formelt sett er medlemmer av forskerskolen, men postdoktorstipendiatene deltar også på kollokviene og samlingene arrangert av forskerskolen og kan, hvis de vil, delta på kursene som organiseres.

4.1 Nytt regelverk

Etikkprogrammets styre vedtok i styremøtet 3. september 2007 et reglement for forskerskolen, som beskriver forskerskolens aktiviteter og spesifiserer hvilken deltagelse som kreves av forskerskolens medlemmer. (Se vedlegg 2).

4.2 Kollokvier

Ryggraden i forskerskolen er kollokviene som finner sted ca. annen hver torsdag mellom 11.15 og 14.00 (lengden varierer fra 2 til 3 timer). På kollokviene kan opptil to stipendiater legge frem en tekst hver gang. Stipendiatene sender ut teksten - som helst ikke bør være på mer enn 25 sider - senest en uke før kollokviet. Stipendiatene kan selv velge om de vil ha et timelangt kollokvium, eller om de ønsker halvannen time. Siste løsning gir mer tid for diskusjon, mens på de kortere kollokviene er det ofte ikke så mye tid for den som legger frem til å svare på kommentarer og kritikk.

Alle stipendiatene skal lese og forberede kommentarer på tekstene til kollokviene. Samtidig oppnevnes det for hver tekst en kommentator som bes om å forberede en 15-20 minutters kommentar om teksten. Dette kan være noen fra Etikkprogrammet (såkalt intern kommentator) eller noen utenfra (såkalt ekstern kommentator).

Kalenderen for kollokviene legges ut på nett ved semesterstart: (http://www.hf.uio.no/ifikk/forskning/etikkprogrammet/kollokvier_og_kurs.html), og stipendiatene oppfordres til å melde seg på så tidlig som mulig, blant annet for at det skal bli lettere å finne en kommentator. Alle stipendiater oppfordres til å legge frem minst én gang i semesteret. Hvis det er ledig plass, kan stipendiater legge frem mer en én gang per semester. Dette skjer i praksis ved at stipendiater melder sitt ønske om å legge frem en tekst hvis de en uke før kollokviet ser at det er en ledig plass. (I de tilfellene er det ikke alltid tid til å finne en oppnevnt kommentator).

I 2008 organiserte Etikkprogrammet følgende kollokvier:

Vår 2008

24. januar: Kari Refsdal; kommentator: Olav Gjelsvik.

27. mars: Øystein Skjælaaen / Finn Skre Fjordholm.

10. april: Håvard Løkke.

24. april: Dag Einar Thorsen.

- 8. mai:** Kristoffer Lidén / Jon Anstein Olsen
22. mai: Bjørg Fossetøl / Jon Lindstrøm.
5. juni: Tone Druglitrø / Lene Bomann-Larsen.
19. juni: Sissel Merete Finholt / Jakob Elster.

Høst 2008

25. september: Kari Refsdal; kommentator: Edmund Henden.
Antall deltakere forøvrig: 12.

9. oktober: Hilde Nagell; kommentator: Lene Bomann-Larsen.
Antall deltakere forøvrig: 15.

23. oktober: Tatanya Valland; kommentator: Edmund Henden.
Antall deltakere forøvrig: 9

6. november: Dag Einar Thorsen; kommentator: Tor Otterholt.
Antall deltakere forøvrig: 13

27. november: Ester Fremstad; kommentator: Håvard Løkke. Espen Gamlund;
kommentator. Tove Pettersen.
Antall deltakere forøvrig: 19

18. desember: Kristian Bjørkdahl; kommentator: Robert Huseby. Robert Huseby;
kommentator: Andreas Føllesdal.
Antall deltakere for øvrig: 15

4.3 Regelmessige forskerkurs

I løpet av året ble det arrangert to intensive forskerkurs gitt av internasjonalt anerkjente forskere i etikk, ett om våren og ett om høsten. Et slikt kurs går normalt over én uke med ca 5 timer forelesning/seminar hver dag. Stipendiater som ønsker studiepoeng for sin deltagelse på kurset må i etterkant skrive et ca. 15-20 sider langt essay som må godkjennes av kursholder.

Kursprogrammet for 2008 var som følger:

Vår 2008: Kurs I.

14. april - 18. april: Introduction to Political Philosophy.

Kursholder: Prof. Andrew Williams (University of Warwick). For en detaljert beskrivelse av kursinnhold og pensum, se <http://www.etikk.no/kurs.php?id=82>

Følgende stipendiater skrev essay i tilknytning til dette kurset: Kristian Bjørkdahl, Asgeir Eriksen, Eric Christensen, Tone Druglitrø, Odin Lysaker, Kari Refsdal, Mathias Sagdahl. Samtlige av disse essayene ble godkjent av Williams. Det totale antallet stipendiater som fulgte dette kurset lå på ca. 15.

Høst 2008: Kurs II.

16. september – 19. september: Consequentialism.

Kursholder: Prof. Brad Hooker (University of Reading). For en detaljert beskrivelse av kursinnhold og pensum, se <http://www.etikk.no/kurs.php?id=85>

Følgende stipendiater skrev essay i tilknytning til dette kurset: Kristoffer Lidén, Tor Otterholdt, Kim Angell, Kari Refsdal. Samtlige av disse essayene ble godkjent av Hooker. Det totale antallet stipendiater som fulgte dette kurset lå på ca. 12.

Et nytt element som ble introdusert i forskerskolen i 2007 er regelmessige forskerkurs for alle forskerskolens medlemmer, som finner sted på utvalgte torsdager fra 12.15 – 14.00.

I forkant av hvert kurs, får stipendiatene en tekst som kan tjene som bakgrunn for undervisning og diskusjon. Kursprogrammet for 2008 var som følger:

Vår 2008

I. Første bolk: Etikk og politikk.

31. januar: "Offentlig begrunnelse". Innlegg ved Jakob Elster.

6. mars: "Er politisk etikk noe for seg selv?". Innlegg ved Raino Malnes (Institutt for Statsvitenskap)

3. april: "Natural Law and Natural Rights as Constituents of Political Ethics". Innlegg ved Henrik Syse (Prio).

II. Andre bolk: Moralsk skjønn og dømmekraft

22. mai: Innlegg ved Kristian Andenæs (Institutt for kriminologi og retts sosiologi).

12. juni: Innlegg ved Håvard Løkke.

Høst 2008

I. Første bolk:

31. oktober: "Research on Ethical matters: Questions and Methodological Distinctions".
Kursholder: Christel Fricke (CSMN/IFIKK).

II. Andre bolk:

28. november: "Etisk realisme: (selv) kritikk".

Kursholder: Raino Malnes (Institutt for statsvitenskap).

I tillegg til de regelmessige forskerkursene ble det også arrangert flere workshops og lignende, bla. en workshop med Torbjörn Tännsjö 1.-2. september hvor Tännsjö leste og kommenterte stipendiatenes arbeider, en prøvedisputas for Espen Gamlund 3. september hvor Tännsjö agerte som opponent, og et endags-seminar om etiske komiteers rolle 27. oktober.

4.4 Hadelandsseminaret

Hadelandsseminaret er en årlig samling der alle Etikkprogrammets stipendiater og deres veiledere møtes over flere dager, og hvor alle stipendiatene legger frem en tekst til diskusjon, samt et faglig innspill i form av foredrag. Seminaret finner sted på Hotell Hadeland på Gran (derav navnet). Hadelandsseminaret fant sted 11. – 13. mars. Programmet var som følger:

Tirsdag 11/3	Presentasjoner og Program	Kommentator
Tidspunkt		
09.00:	Avreise med buss fra bommen ved Administrasjonsbygget	
10.30 – 11.00:	Ankomst og innsjekking. Kaffe og kaker	
11.00 – 11.10:	Åpning ved forskerskolekoordinator Robert Huseby	
11.10 – 11.50:	1. Øyvind Michelsen	Odin Lysaker
11.50 – 12.30:	2. Espen Gamlund	Espen Dahl
12.30 – 13.40:	Innsjekking og lunsj	
13.40 – 14.20:	3. Marita Nordhaug	Kristoffer Lidén
14.20 – 15.00:	4. Håvard Løkke	Jon Anstein Olsen
15.00 – 15.10:	Pause	
15.10 – 15.50:	5. Lene Bomann-Larsen	Hallvard Fosshem
15.50 – 16.40:	Foredrag v/ Per Nortvedt "Nærhet og partiskhet - legitime etiske perspektiver?"	
16.40 – 16.50:	Pause	
16.50 – 17.30:	6. Finn Skre Fjordholm	Tone Druglitrø
19.00:	Middag	

Onsdag 12/3	Presentasjoner og Program	Kommentator
Tidspunkt		
08.00 – 09.00:	Frokost	
09.00 – 09.40:	7. Kristoffer Lidén	Marita Nordhaug
09.40 – 10.20:	8. Tone Druglitrø	Kristian Bjørkdahl
10.20 – 10.30:	Pause	
10.30 – 11.10:	9. Hallvard Fossheim	Håvard Løkke
11.10 – 11.50:	10. Odin Lysaker	Dag Einar Thorsen
11.50 – 12.00:	Pause	
12.00 – 12.40:	11. Jon Anstein Olsen	Jon Lindstrøm
12.40 – 13.40:	Lunsj	
13.40 – 14.20:	12. Øystein Skjælåen	Øyvind Michelsen
14.20 – 15.00:	13. Espen Dahl	Lene Bomann-Larsen
15.00 – 15.10:	Pause	
15.10 – 15.50:	14. Jakob Elster	Kari Refsdal
15.50 – 16.30:	15. Dag Einar Thorsen	Finn Skre Fjordholm
19.00:	Middag	
Torsdag 13/3		
Tidspunkt		
07.45 – 09.00:	Frokost og utsjekking	
09.00 – 09.40:	16. Jon Lindstrøm	Jakob Elster
09.40 – 10.20:	17. Kristian Bjørkdahl	Øystein Skjælåen
10.20 – 10.30:	Pause	
10.30 – 11.10:	18. Kari Refsdal	Espen Gamlund
11.10 – 12.00	Evaluering	
12.30 – 13.30	Lunsj	
13.45:	Hjemreise	

4.5 Introduksjonsseminar for nye stipendiater

Den 13. november organiserte Etikkprogrammet et heldags-seminar der alle de nye stipendiatene fikk anledning til å legge frem prosjektene sine for så vel nye stipendiater som stipendiater som allerede er i gang. Alle stipendiatene hadde i forkant mottatt en pakke med prosjektbeskrivelser fra de nye stipendiatene, og hadde forberedt kommentarer. Det var satt av 20 minutter til diskusjon av hver tekst.

4.6 Introduksjonskurs i etisk teori

Etikkprogrammet organiserte et intensivt introduksjonskurs i etisk teori fra 8.-12. desember. Forelesere var Lene Bomann-Larsen og Jakob Elster. Kurset tok sikte på å gi en teoretisk bakgrunn for å utføre egne etiske forskningsprosjekter og for å følge dagens debatt innen etikkforskning. Kurset var et såkalt ”avansert introduksjonskurs”, det vil si at man ikke forutsatte noen spesifikke forkunnskaper innen etikk, men man forutsatte evne og vilje til å sette seg inn i komplisert stoff. Kurset, som var obligatorisk for kvalifiseringsstipendiatene, hadde 12 deltagere fra etikkprogrammet.

5 Utadrettet virksomhet

5.1 Etikkseminaret

Etikkseminaret er en offentlig forelesningsserie om etiske temaer, i regi av Etikkprogrammet. Seminaret finner normalt sted på utvalgte torsdager mellom 14.15 og 16.00, omtrent 6-8 ganger i semesteret. Programmet for Etikkseminaret i 2008 var slik:

Vår 2008

24. januar: [Paula Casal](#) (University of Reading): Rawls, Cohen, Mill and The Egalitarian Trilemma.

14. februar: [Stein Bråten](#) (Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO): Om spedbarn, speilnevroner og altruisme -- tidligere enn noen hadde ventet.

28. februar: [Arild Pedersen](#) (Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk, UiO): Meditasjon over neo-pragmatistisk etikk.

6. mars : [Cheyney C. Ryan](#) (University of Oregon): Kant and Corporate Warfare.

27. mars: [Karl-Ove Moene](#) (Økonomisk institutt/ ESOP, UiO): Rich meets poor - An international experiment of redistribution.

10. april: [Jakob Lothe](#) (Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk, UiO): Etter vitnesbyrd: etiske utfordringer i narrativ representasjon av Holocaust.

24. april : [Jan-Olav Henriksen](#) (Det teologiske Menighetsfakultet): Teologisk etikk i møte med økologiske utfordringer. Hermeneutiske og normative overveielser ved bruk av livssynstradisjoner i møte med aktuelle etiske spørsmål.

7. - 9. mai : [John Doris](#) (Washington University in St. Louis): A Natural History of the Self (i samarbeid med Seminaret i Vitenskapsteori).

Doris vil holde tre forelesninger med den felles tittelen "A Natural History of the Self":

Onsdag 7. mai, 14.15 - 16.00.

Torsdag 8. mai, 14.15 - 16.00.

Fredag 9. mai, 10.15 - 12.00.

Høst 2008

25. september: [Gerhard Øverland](#) (CAPPE): Strength and Vulnerability. The Entailment Dilemma of the Principle of Contribution.

16. oktober: [Marit H. Hem](#) (Institutt for sykepleievitenskap og helsefag, UIO): Etikk og analyse av kvalitative forskningsdata – et eksempel fra akuttpsykiatri.

30. oktober: [Jakob Elster](#) (Etikkprogrammet): 'Ought' implies 'can'.

6. november: [Lene Bomann-Larsen](#) (Etikkprogrammet): Bør leiesoldater legaliseres?

4. desember: [Stephen M. Gardiner](#) (University of Washinton, Seattle): Rawls and Climate Change: Does Rawlsian Political Philosophy Pass the Global Test?

5.2 The Oslo Lecture in Moral Philosophy

The Oslo Lecture er en årlig begivenhet organisert av Etikkprogrammet, der en internasjonalt ledende forsker er invitert til å holde et foredrag for et allment publikum om et aktuelt etisk tema. Tidligere foredragsholdere har vært Thomas Pogge (2003), Martha Nussbaum (2004), Zygmunt Bauman (2005), Frances M. Kamm (2007).

I 2008 ble Oslo Lecture holdt av Christine M. Korsgaard, Arthur Kingsley Porter Professor of Philosophy, Harvard University, den 21. august i Helga Eng's hus, Auditorium 1. Tittelen på årets foredrag var "Animal Nature and the Good". Korsgaard ga følgende beskrivelse av foredragets tema:

"We use the term "good" in two contexts: as a form of evaluation, and to denominate the final end of life and action - the summum bonum, or, in our case, the human good. I start from the question what evaluative and final goodness have to do with each other. Do we use the same term because when we talk about "the human good" or "the good life" we are evaluating a life and its circumstances in general? If so, how do we go about doing that? Most things are evaluated with respect to their fitness to perform their function, but life and its circumstances do not have a function. I contrast three theories of the final good: an objective realist theory that identifies the final good with participation in intrinsically valuable activities; a hedonist theory; and Aristotle's account, which

identifies an entity's final good with its well-functioning as the kind of thing that it is. Aristotle's theory suggests another relationship between evaluative and final goodness: an entity is capable of a final good when it functions by being aware of its own evaluative goodness - that is, by being aware of whether it is functioning well. This is because such an entity functions by developing evaluative attitudes - desire and aversion, pleasure and pain - towards things that affect its own functioning. Animals (including human animals) are entities that function by being aware of their own functioning. It is therefore the nature of an animal to have a final good. This account of the final good may be combined with Kantian value theory to yield a naturalistic account of the good. According to Kantian value theory, things that are good for their own sake are not characterized by a metaphysical property of intrinsic value - rather, they are valuable because someone values them for their own sake. In the combined theory, final goods exist because there are animals. Good things are good because they contribute to or are partly constitutive of an animal's final good. This theory avoids the metaphysical appeal to intrinsic values and preserves the intuition that everything that is good is good for some valuing being”.

I samarbeid med Centre for the Study of Mind in Nature (CSMN) arrangerte etikkprogrammet den 23. august en fire-timers workshop med Korsgaard. Korsgaard ga følgende beskrivelse av tematikken for dette arrangementet:

“Why is there such a thing as value? Those who believe that intrinsic values simply exist – that some things just have the property of being valuable - don’t feel a need to answer that question. But I believe that all value is dependent on the existence of valuing beings. In these lectures, I explore the roots of the good in animal nature and the roots of the right in human nature. I then consider the implications of these accounts for a practical question: if it is human and animal nature that brings value into the world, what if anything does that imply about the way human beings should treat the other animals?”

5.3 Nasjonal fagkonferanse i etikk

Etikkprogrammet/ Nasjonalt Etikknettverk organiserte den første nasjonale fagkonferanse i etikk, som fant sted på Universitetet i Oslo 3.- 5. desember. Formålet med konferansen var å skape et overgripende forum for utveksling og samarbeid mellom de forskjellige fagene og miljøene der det bedrives etikkforskning.

Konferansen besto dels av plenumsseksjoner med inviterte foredragsholdere (bl. a. Stephen Gardiner, University of Washington) og dels av parallelle sesjoner i temaspesifikke arbeidsgrupper. I de parallelle gruppene, presenterte alle deltagerne et papir. Disse var distribuert i forkant, slik at deltagerne fikk anledning til å lese og forberede kommentarer, og en kommentator ble oppnevnt for hvert av bidragene. Det var til sammen 37 deltagere på konferansen, inkludert gruppeledere. Programmet var slik:

Onsdag 3. desember

13.00-14.00 Åpning (ved Carola Freiin von Villiez, faglig leder for Etikkprogrammet) (Auditorium 2, Sophus Bugges hus). Åpningsforedrag ved Raino Malnes.

14.00-17.00 Gruppesesjon 1

Torsdag 4. desember

10.00-13.00 Gruppesesjon 2

13.00-14.00 Lunsjpause

14.00-15.00 Gruppesesjon 3

15.00-17.00 Keynote lecture: Stephen Gardiner (University of Washington, Seattle), "A Global Test for Contemporary Political Philosophy: the Case of Rawls and Climate Change". (Auditorium 3, Sophus Bugges hus)

17.00 Mottagelse

19.00-23.00 Middag: Klubben, Universitetsbiblioteket

Fredag 5. desember

10.00-13.00 Gruppesesjon 4

Det var opprinnelig lagt opp til seks ulike arbeidsgrupper (1) Meta-etikk 2) Normativ etisk teori 3) Anvendt etikk 4) Normativ politisk teori 5) Profesjonsetikk 6) Deskriptiv etikk), men gitt antall påmeldte og fordelingen mellom dem, endte man opp med tre grupper:

- 1) Meta-etikk og Normativ etisk teori; gruppeledere: Øyvind Rabbås og Carola Freiin von Villiez
- 2) Anvendt etikk, Profesjonsetikk, og Deskriptiv etikk; gruppeledere: Harald Grimen og Bjørn Myskja
- 3) Normativ politisk teori; gruppeleder: Anne-Julie Semb

6 Stimuleringsmidler

6.1 Tildeling av nye midler

Etikkprogrammet lyste ut prosjektmidler (samlet ramme, kr 500 000) til forskerkurs, konferanser og nye undervisningsopplegg i etikk med søknadsfrist 15 oktober, 2008.

Etikkprogrammet mottatt seks søknader, for til sammen 507 680 kr. Fem av søknadene ble innvilget:

	Søker	Prosjekt	Sum
1	Seksjon for internasjonal helse, Institutt for allmenn-og samfunnsmedisin	Tilrettelegging av nettkurs i medisinsk etikk ved medisinerstudiet i Addis Ababa (Etiopia)	115 802
2	Seksjon for internasjonal helse, Institutt for allmenn-og samfunnsmedisin	Tilrettelegging av nettkurs i medisinsk etikk ved universitetet i Dhaka (Bangladesh)	100 478
3	Seksjon for medisinsk etikk, Institutt for allmenn-og samfunnsmedisin	Konferanse: norsk helse virkelighet: Hvem faller utenfor – hvorfor, og hva kan gjøres?	60 000
4	Avdeling for kompetansehevende studier (AKS)	Utvikling av nytt undervisningsopplegg i etikk	96 400
6	Forum for nevroetikk og rettspsykiatri	Konferanse: etikk, psykiatri og strafferettslig ansvar	60 000
		SUM	432 689

7 Nye stipendiater

7.1 Utlysning

Etikkprogrammet utlyste flere stipendstillinger våren 2008:

- Inntil 7 doktorgradsstipend i etikk (3,5 år). Søknadsfrist var 4. april 2008.
- Inntil 3 halvårige kvalifiseringsstipend i etikk. Søknadsfrist var 18. april 2008.

I tillegg utlyste Etikkprogrammet assosierte Ph.D.-stipend i etikk med søknadsfrist 15. oktober.

7.2 Doktorgradsstipend

Etikkprogrammet mottok 43 søknader på doktorgradsstipend. En sakkyndig komité bestående av Eli Feiring (Institutt for Statsvitenskap, UiO), Nils Holtug (Københavns Universitet), og Knut W. Ruyter (De forskningsetiske komitéer) vurderte søknadene. Etikkprogrammets styre ga sin innstilling på grunnlag av den sakkyndige komiteens vurdering og en selvstendig faglig vurdering.

Følgende syv fikk doktorgradsstipend:

- Kim Angell
- Petra Filukova
- Christopher Lockwood Meyer
- Tor Otterholt
- Trond Nerland
- Andreas Brekke Carlsson
- Ester Fremstad

7.3 Assosiert doktorgradsstipend

Etikkprogrammet mottok kun én søknad om assosiert-stipend, fra Lykke Harmony A. Guanio-Uluru, som ble tildelt stipend.

7.4 Kvalifiseringsstipend

Etikkprogrammet mottok 13 søknader om kvalifiseringsstipend. En sakkyndig komité bestående av Anne-Julie Semb (Institutt for Statsvitenskap, UiO), Dag Hessen (Biologisk institutt, UiO) og Robert Huseby (Etikkprogrammet) vurderte søknadene. På grunnlag av den sakkyndige komiteens vurdering og en selvstendig faglig vurdering, innstilte Etikkprogrammets styre tre personer til kvalifiseringsstipend:

- Tatanya Valland
- Morten Magelsen
- Wivi Andersen.

8 Intern informasjonsvirksomhet

8.1 Etikkinformasjon

Etikkprogrammet ga i 2008 ut to utgaver av det interne nyhetsbladet *Etikkinformasjon*, med informasjon om de ulike aktivitetene i Etikkprogrammet. *Etikkinformasjon* sendes til alle forskerskolens medlemmer, postdoktorstipendiater og alumni.

8.2 Nett

Informasjon om Etikkprogrammets aktiviteter blir løpende lagt ut på nett. Særlig blir programmet over forskerskolens kollokvier lagt ut ved semesterstart, slik at stipendiatene kan melde seg på.

9 Nasjonalt etikknettverk – den nasjonale knutepunktfunksjonen for forskerutdanning og forskning i etikk

Etikkprogrammet har ansvaret for driften av Nasjonalt Etikknettverk, som finansieres av Norges Forskningsråd med kr 900 000 årlig. Nasjonalt Etikknettverk har som målsetting å bidra til forskning og forskerutdanning i etikk ved, og på tvers av, høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Midlene brukes bl.a. til å finansiere forskerkurs innen etikk, og til å drive nettstedet *etikk.no*.

I 2008 ble støtte fra Nasjonalt Etikknettverk tildelt:

- Seksjon for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo: Forskerkurs ”Mistillit eller tillit – hva er etikken forankret i?”, kr 38 000
- Seksjon for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo: Fordypningskurs i klinisk etikk for stipendiater og forskere, kr 55 000
- Høgskolen i Bodø. PhD-kurs ”Etikk, natur og samfunn”, kr 40 000
- Avdeling for lærerutdanning, Høgskolen i Bergen: Forskningskonferanse i profesjonsetikk, kr 21 000
- Etikkprogrammet, Universitetet i Oslo: Nasjonal konferanse i etikk, kr 35 000

Det har gjennom året kommet signaler om et styrket nasjonalt samarbeid i etikk på PhD-nivå. Dette vil følges opp i 2009.

9.1 Etikk.no

Nettsidet *etikk.no* har tre hovedfunksjoner: Å annonsere kurs og forenkle kommunikasjonen mellom arrangør og deltaker, å informere om forskningsnytt på etikkfronten og å formidle kontakter. Nettstedet oppdateres med nasjonale og internasjonale nyheter flere ganger ukentlig. Postdoktor ved Etikkprogrammet, Jens Erik Paulsen var i 2008 (som i tidligere år) redaktør for *etikk.no*.

Vedlegg

9.2 Vedlegg 1: Programplan for Etikkprogrammet 2007-2011

Programplan for Etikkprogrammet 2007-2011

Februar 2007

1. Innledning

Etikk er i de senere år blitt et stadig viktigere område for refleksjon over de endringsprosesser som er på gang i det norske samfunn, eksempelvis bio- og genteknologi, nye media og internett, integrasjon og kulturell pluralisme, globalisering og klimaendring. Disse endringsprosessene berører grunnleggende normer, verdier og praksisformer i samfunnet og utgjør en utfordring også for universitetets egen forsknings- og utdanningsvirksomhet. Universitetets utdanningsprogrammer må gi rom for den normative refleksjon som samfunnet etterspør, og arbeide med normative spørsmål knyttet til forskningens funksjon og bruk i samfunnet og forskningens egen etikk. I tillegg til å stimulere universitetets allerede eksisterende forskningsmiljøer har Etikkprogrammet gjennom sitt virke bidratt til å styrke rekrutteringen av etikkforskere – ofte på tvers av faggrenser. Etikkprogrammet har siden 2002 også administrert et nasjonalt etikknettverk.

Etikkprogrammet har fått god evaluering av en skandinavisk bedømmelseskomité, og programmets forskerutdanning nevnes som et eksempel til etterfølgelse i stortingsmeldingen *Vilje til forskning*.

I tråd med Etikkprogrammets mandat for perioden 2007-2011 tar programmet sikte på å videreutvikle rekrutteringen, forskningen og nettverkene på en slik måte at Universitetet i Oslo fremstår som et sted hvor normativ refleksjon er innarbeidet i alle relevante fagmiljøer. I mandatet ligger det en ambisjon om både å styrke etikkforskningen i fagmiljøene isolert og å styrke samarbeidet mellom fagmiljøene. Programstyret ser dette

som to komplementære elementer som er nødvendige for å utvikle en tilnærming til etikkforskningen som har et solid fundament både teoretisk og empirisk. Ved å styrke samarbeidet på tvers av fakulteter og fagmiljøer – både med hensyn på utdanning og forskning på normative problemstillinger – vil Universitetet i Oslo kunne utvikle et bredt etikkfaglig miljø på et høyt internasjonalt nivå.

2. Kort historikk

Etikkprogrammets virksomhet forut for programperioden 2007-2011 kan kort beskrives slik:

- Programmet har finansiert 13 stipendstillinger og 3 post.doc.-stillinger. Etikkprogrammets *forskerskole* har vært et viktig opplærings- og møtested for stipendiatene. Forskerskolen har et opplegg som også er attraktivt for stipendiater med finansiering fra andre kilder enn Etikkprogrammet. Disse har kunnet søke om assosiert status.
- Gjennom årlig utdeling av såkalte *stimuleringsmidler* har Etikkprogrammet gitt et vesentlig bidrag til etikkforskning og -utdanning i ulike fagmiljøer ved universitetet. Dette er en ordning som samtlige fakulteter ved Universitetet i Oslo har nytt godt av.
- *Nasjonalt etikknettverk* – som er finansiert av NFR – bestyres av Etikkprogrammet. I dette nettverket inngår øvrige universiteter og høyskoler som samarbeidende fagmiljøer.
- Gjennom *Etikkseminaret* og en årlig *Oslo Lecture in Moral Philosophy* har Etikkprogrammet bidratt til å sette Universitetet i Oslo på kartet som en institusjon med fremtredende profil innen etikkforskningen.

Universitetsstyret besluttet i juni 2006 at Etikkprogrammet skulle videreføres. Til grunn for universitetsstyrets vedtak lå blant annet en ekstern evalueringsrapport og fakultetenes høringsuttalelser. Foreliggende plan for programperioden 2007-2011 er basert på

konklusjoner og anbefalinger i evalueringsrapporten, fakultetenes høringsuttalelser og programmets mandat.

3. Satsinger i programperioden

Evalueringen, høringsuttalelsene og mandatet gir føringer for det videre etikksatsingen ved Universitetet i Oslo.

Forskerskole og annen forskerutdanning

Den økonomiske rammen slik den er lagt ved inngangen til programperioden, gir rom for det samme antall stipendstillinger og post.doc.-stillinger som i forrige programperiode (henholdsvis 13 og 3). Vi skal nedenfor komme tilbake til spørsmålet om en omfordeling av disse stillingsressursene. Etikkprogrammet vil videreføre forskerskolens aktiviteter: Jevnlige kollokvier; en årlig workshop; en årlig stipendiatsamling; prøvedisputaser, etc. Forskerskolen har i forrige programperiode hatt en kvalifiseringsordning hvor Etikkprogrammet har delt ut halvårige stipend til utvikling av PhD-prosjekter. Ordningen har vært vellykket: 25 av de totalt 27 kvalifiseringsstipendiatene har siden fått PhD-stipend (10 fra Etikkprogrammet, 15 fra andre kilder).

Etikkprogrammet tar sikte på å utvikle forskerskolen videre gjennom en faglig styrking av kvalifiseringsordningen og PhD-utdanningen. Forskerkursene skal økes i antall og heves i kvalitet. Enkelte forskerkurs skal gjøres obligatoriske og ha et felles pensum. En styrking av kvalifiseringsordningen vil kunne bidra til å heve etikkompetansen hos kandidater fra miljøer som hittil ikke har fokusert spesielt på normativ refleksjon. Gjennom utvikling av kurstilbudet vil forskerskolen som helhet styrkes. Forskerkursene vil også kunne brukes som elementer i eller supplement til doktorgradsopplæringen ved de ulike fakultetene ved UiO.

Etikkprogrammet ønsker i tillegg å bidra til å etablere og utvikle faste elementer av fagetikk i de øvrige doktorgradsprogrammene ved UiO, i form av tilpassede kurs eller

innslag i eksisterende kurs. Etikkprogrammet vil tilrettelegge for at de grunnlagsetiske miljøene kan stille kompetanse til rådighet til slik undervisning.

Stimuleringsmidler

Stimuleringsmidler vil i større grad enn tidligere bli fokusert tematisk, slik at sentrale normative problemstillinger som angår universitetet og samfunnet forøvrig blir satt på dagsordenen – gjerne i form av workshops med påfølgende konferanser med publisering av bidragene. Programstyret ønsker her å bidra økonomisk, organisatorisk og faglig til at det skapes rom for grundig drøfting av aktuelle problemstillinger. Støtte til frikjøp av vitenskapelig personale, støtte til relevant kursvirksomhet, samt til publisering vil være viktige virkemidler. Etikkprogrammet ønsker gjennom denne ordningen også å bidra til etableringen av bredt sammensatte *forskergrupper*. Ved å støtte nettverk av forskere og stipendiater kan Etikkprogrammet bidra til økt oppmerksomhet omkring områdeetiske problemstillinger og tilrettelegge for tverrfaglighet. Forskergruppene kan f. eks sette fokus på generelle temaer som forskningsetikk og profesjonsutdanning, eller på mer spesifikke som nanoteknologi og problematikk i forbindelse med livets begynnelse og slutt. Etikkprogrammet ønsker å utvikle denne satsingen gjennom dialog med fagmiljøene for å kartlegge behov og interesser.

Miljø for etikkforskningen ved Universitetet i Oslo

Et miljø for etikkforskningen ved UiO vil ta utgangspunkt i forskerskolen og de forskergruppene som mottar stimuleringsmidler. Etikkprogrammet skal ikke bli et senter, men bidra til å binde eksisterende miljøer tettere sammen, samt til å etablere nye miljøer som kan knyttes opp mot disse. Blant de virkemidlene Etikkprogrammet vil ta i bruk for å utvikle miljøet blant etikkforskerne ved Universitetet i Oslo er koordinering av allerede eksisterende seminarvirksomhet¹, ytterligere satsning på arrangementer rundt *Oslo Lecture in Moral Philosophy*, bredt anlagte konferanser omkring forskergruppene

¹ I dag drives det etikkrelaterte seminarer på mer eller mindre regelmessig basis ved Etikkprogrammet, Det teologiske fakultet, IFIKK, Seksjon for medisinsk etikk, Institutt for statsvitenskap og Senter for kvinne- og kjønnsforskning. Generelt ønsker Etikkprogrammet å samarbeide med miljøer ved UiO som driver relatert forskningsvirksomhet. Som eksempel nevnes Centre for the Study of Mind in Nature.

temaer, invitasjon av gjesteforskere, og samarbeid omkring etikkundervisning i doktorgradsprogrammene. Det er her viktig at Etikkprogrammet etablerer varige institusjonelt forankrede nettverk mellom Etikkprogrammet, IFIKK og enkeltfakultetene. Programmet skal også være spydspiss i utviklingen av etikkforskningen. Det er derfor viktig å styrke Etikkprogrammets postdoktormiljø.

Nasjonalt etikknettverk

Nasjonalt etikknettverk er finansiert av Norges forskningsråd og har vært administrert av Etikkprogrammet siden nettverket ble opprettet i 2002. Denne satsningen har bl. a bidratt til at antall nasjonale forskerkurs i etikk på landsbasis er blitt mer enn tredoblet i perioden, og at etikkmiljøet i Norge har fått nettstedet etikk.no (800 jevnlig besøkende) som formidler etikknyheter, forelesere etc. I programperioden tas det sikte på å videreføre og utvikle arbeidet med Nasjonalt etikknettverk.

Internasjonale nettverk

Internasjonal nettverksbygging vil i programperioden prioriteres gjennom etablering av forpliktende samarbeid med utenlandske etikkmiljøer (i form av konferanser og utveksling av forskere og stipendiater), samt invitasjoner av gjesteforskere og foredragsholdere. Tilsettingen av en ny faglig leder på høyt nivå vil lette disse prosessene.

3. Hovedutfordringer: Tverrfaglighet og dreining mot forskning

Å drive et tverrfaglig og tverrfakultært program innebærer store utfordringer, både organisatorisk og faglig. I møtene mellom ulike fagtradisjoner ligger imidlertid et potensial for gjensidig berikelse og fagutvikling. På samme måte som grunnlagsetikk kan bidra vesentlig til at de områdeetiske (og ofte empiriske) prosjektene blir bedre, kan de empirisk funderte prosjektene gjennom sin nærhet til problemstillingene og alternative teoretiske perspektiver, bidra til å utfordre og utvikle etisk teori. Det er i denne brytningen Etikkprogrammet befinner seg og har skapt faglig spennende konstallasjoner.

Etter programstyrets mening fører tverrfaglighet til en fruktbar og nødvendig fagutvikling for alle parter når forholdene legges til rette for det. I *forskerskolen* skal tverrfagligheten styrkes gjennom forskerutdanningen, slik at deltakerne blir bedre i stand til å identifisere normative problemstillinger i eget fag og utvikle metodologi som oppfyller både fagspesifikke og etikkfaglige krav. Men også innenfor etikkforskningen er det viktig at det stimuleres til tverrfaglighet. Dette skal dels skje ved at Etikkprogrammet oppfordrer til tverrfakultært arbeid og kanaliserer midler til slike prosjekter. Sentralt her står arbeidet med å etablere et bredt etikkmiljø ved Universitetet i Oslo, et miljø som også bør ha institusjonelt forankrede nasjonale og internasjonale ekstensjoner.

Det finnes likevel asymmetrier mellom områdeetikk og grunnlagsetikk som utgjør en stående utfordring. Å skape og opprettholde et klima for en gjensidig berikende tverrfaglighet mellom etikkfaglige miljøer med ulik faglig forankring krever en betydelig løpende innsats. Erfaringene tyder imidlertid på at det er verdt innsatsen, både for de enkelte fagmiljøene og for etikkforskningen generelt.

I tråd med mandatet ønsker programstyret å satse ytterligere på forskning i den kommende femårsperioden. Forholdene ligger godt til rette for en slik styrking av denne innsatsen, ettersom det rekrutteringsarbeidet Etikkprogrammet hittil har gjort nå begynner å gi avkastning i form av ferdige avhandlinger og postdoktorforskning på høyt nivå. Etter programstyrets mening innebærer dette at man bør satse ytterligere på postdoktorforskning, stimulere de fagmiljøer der det allerede bedrives etikkforskning, samt inkludere og gi faglig hjelp til de miljøene der normativ refleksjon ikke står spesielt sterkt. Men dette krever en helhetlig strategi og tilstrekkelige ressurser.

Etikkprogrammet bør derfor gå i en omfattende dialog med de forskjellige fakultetene og fagmiljøene, og på flere nivåer, med særlig sikte på å kunne rekruttere fra og stimulere til etikkfaglig virksomhet ved fakulteter og miljøer som i dag er underrepresentert i programmet. For å få til en slik satsing er det nødvendig at det etableres et samarbeid med fakultetene om integrering av etikk i doktorgradsprogrammene og egnede under-

visningsopplegg. For å sikre kontinuitet i dette arbeidet bør det etableres en ordning med faste kontaktpersoner ved hvert fakultet med ansvar for denne virksomheten.

Etikkprogrammet vil være lydhørt overfor fakultetenes behov og ønsker angående rekruttering, forskerutdanning, etikkforskning, og deltagelse i tverrfaglige forskergrupper. En løpende dialog med dekaner og ledere for forskerutdanningsprogrammene om disse spørsmålene vil skaffe Etikkprogrammet faste ankerpunkt og øke Etikkprogrammets synlighet i disse miljøene. Dette vil antagelig gjøre søkerbasen til Etikkprogrammet bredere – både mht stipend og stimuleringsmidler. Selv om Etikkprogrammet også i dag har en stor kontaktflate, er det sterkt ønskelig å etablere en slik mer formalisert målrettet og systematisk kommunikasjonskanal, slik at det faglige nettverket og samarbeidet blir varig, og ikke personavhengig.

4. Organisering og ressurser

Organisering og faglig ledelse

Hovedlinjene for programmets virksomhet legges av programstyret ved at dette vedtar årsplaner og budsjetter. Programstyret skal dessuten være innstillende myndighet i tilsettingssaker, og derigjennom sikre at kravet om tverrfaglighet i programmets virksomhet ivaretas.

Programmet sorterer administrativt til Det humanistiske fakultet, Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk. Instituttet er ansvarlig for å stille til disposisjon de nødvendige administrative ressurser til programmet. En administrativ stilling som forskningskonsulent øremerkes Etikkprogrammet. Denne stillingen, og øvrige administrative tjenester, finansieres av programmets midler.

Programmet skal ledes av en faglig leder med professorkompetanse. I tillegg til faglig leder vil det være behov for faglig kompetanse knyttet til forskerskolen

Forskning og forskerutdanning

Programstyret ønsker å videreføre, utvikle og styrke den faglige kvaliteten av den virksomheten som møysommelig er bygget opp i Etikkprogrammets forrige periode, og dessuten søke å ivareta mandatets føringer når det gjelder å bygge opp et etikkforskningsmiljø. Hvor raskt et slikt miljø kan bygges, og hvor sterkt det kan bli, er avhengig av de økonomiske rammer for Etikkprogrammets drift.

For å dreie programmets virksomhet mer i retning av forskning, ønsker programstyret å heve antall post.doc.-stipend fra tre til seks. Samtidig er det nødvendig at forskerskolen opprettholdes på om lag samme nivå som ved inngangen til programperioden hvis den skal oppfylle sine funksjoner som faglig arena og rekrutteringsbase for etikkforskningen ved Universitetet i Oslo. Dersom det ikke er midler til både 6 post.doc.-stipend og 10 PhD-stipend, vil programstyret foreslå at antallet post.doc.-stipend bare økes til 5.

Ressurser

Nedenstående tabell gir en oversikt over fordeling av midler på de ulike hovedaktivitetene som er beskrevet i det foregående – fordelingen av midlene som er stilt til disposisjon ved inngangen til programperioden, og fordelingen ved ønsket aktivitetsnivå. Tabellen gir også en oversikt over disponering av midlene som Norges forskningsråd har stilt til disposisjon for Nasjonalt etikknettverk.

Aktivitetsnivå 2007 Ønsket aktivitetsnivå NFR - Nasj. etikknett.

PhD/Post.doc.-stipend				8 090 000				10 100 000
------------------------------	--	--	--	------------------	--	--	--	-------------------

Øvrig lønn og drift:

Tverrfakultære/nasjonale stimuleringsstiltak				610 000				1 220 000		485 000
Forskerutdanning				300 000				340 000		
Drift				300 000				400 000		55 000
Lønn faglig leder / øvrig faglig kompetanse				600 000				1 300 000		200 000
Lønn administrative tjenester				690 000				800 000		160 000
Sum øvrig lønn og drift				2 500 000				4 060 000		900 000

9.3 Vedlegg 2: Beskrivelse av forskerskolen

Etikkprogrammets forskerskole

Etikkprogrammet (2002-2011) er et interfakultært forskningsprogram og et av Universitetet i Oslos satsningsområder. Etikkprogrammets mål er å fremme og støtte etikkforskning og normativ refleksjon ved Universitetet i Oslo. Etikkprogrammets forskerskole ble formelt opprettet våren 2004 etter vedtak i Forskningskomiteen.² I praksis har forskerskolen vært i funksjon fra og med vårsemesteret 2002.

Formål

Etikkprogrammets forskerskole har som formål å utdanne forskere til å drive grunnlags- og områdeetisk forskning, blant annet gjennom kollokvier, kurs og veiledning i tilknytning til et tverrfaglig og tverrfakultært etikkforskingsmiljø ved Universitetet i Oslo.

Forskerskolens utdanningsprogram

Forskerutdanningsopplegget i Etikkprogrammets forskerskole har tverrfaglighet og kompetanseoppbygging som sitt hovedformål, og bygger på prinsippet om aktiv deltagelse. Det vil si at studentene deltar på forskerkurs og i tverrfaglige fora som kollokvier, workshops og samlinger, legger regelmessig frem eget arbeid til diskusjon der dette er aktuelt (særlig kollokvier og samlinger), og leser og kommenterer medstipendiaters arbeid i de samme fora, også arbeid til medstipendiater som arbeider på andre områder enn ens eget. Man rapporterer årlig om fremdrift og faglige problemstillinger, legger frem rapport eller problemnotat på en av forskerskolens halvårlige stipendiatsamlinger, og har en årlig stipendiatsamtale med forskerskolens faglige leder om faglige og praktiske problemstillinger.

² Notat fra rektor, datert 12.5.04.

Regelmessig deltagelse i forskerskolen er obligatorisk for alle forskerskolens medlemmer, både assosierte medlemmer og Etikkprogrammets stipendiater. Til gjengjeld får alle medlemmene seks måneders ekstra stipend.

Kollokvier

Forskerskolen arrangerer regelmessige kollokvier, normalt hver 14. dag, i perioder hvor dette ikke kolliderer med forskerkurs, samlinger eller andre faglige begivenheter som krever forberedelse. Kollokviene er tverrfaglige forskermøter som varer i to-tre timer, hvor stipendiater på alle nivåer, av og til også eksterne forskere, legger frem sine arbeider (ca. 20 sider) til diskusjon. Én eller to tekster diskuteres hver gang. Det inviteres som regel ressurspersoner med spesialkompetanse på aktuelle områder for å kommentere tekstene.

Regelmessige forskerkurs

Hver 14. dag (de ukene det ikke er kollokvium), arrangeres et to-timers forskerkurs for alle stipendiatene. Formålet er å skape en felles og solid faglig plattform for alle stipendiatene. Som regel vil stipendiatene i forkant ha fått en tekst de skal lese, og kurset vil bestå dels av en forelesning, dels av diskusjon om teksten og dagens tema.

Intensive forskerkurs

Forskerskolen vil én gang i semesteret organisere et intensivt forskerkurs, som regel med utenlandske spesialister. Kursene skal normalt bestå av ca 20 forelesnings- og seminartimer gitt av forskere med høy kompetanse i etikk, og ha et pensum på ca 500-1000 sider etisk teori/metode, som deltagerne forventes å sette seg inn i før kurset starter. Etter kurset skriver man et essay innenfor ett av kursets tema. Essayet må bli godkjent av foreleser for å få kurset godkjent. For kvalifiseringsstipendiater og nye ph.d.-stipendiater, organiseres også et intensivt introduksjonskurs i etikk.

Årlige samlinger

Forskerskolen organiserer to årlige samlinger for alle stipendiatene:

1. Et heldagsseminar ved semesterstart hver høst, der nye stipendiater kan legge frem prosjektene sine, og der de andre stipendiatene eventuelt kan gi en kort presentasjon av status på egne prosjekter.
2. En to eller tre-dagers samling utenfor Oslo, der alle stipendiatene legger frem en kort tekst der de diskuterer en problemstilling de arbeider med, og alle stipendiatene kommenterer hverandres tekster. Alle veiledere inviteres til å delta i diskusjonen, og eksterne forelesere inviteres også.

I tillegg vil forskerskolen organisere ytterligere tilbud: workshops, skrivekurs, etc. Disse vil i utgangspunktet ikke være obligatoriske, selv om det oppfordres til aktiv deltagelse.

Reglement for Etikkprogrammets forskerskole

Reglementet gjelder alle deltagere i forskerskolen: kvalifiseringsstipendiater, ph.d.-stipendiater med stipend fra Etikkprogrammet og assosierte medlemmer av forskerskolen, dvs. ph.d.-stipendiater som har stipend fra andre enn Etikkprogrammet.

Deltagelse i forskerskolens aktiviteter er obligatorisk. Det forventes at stipendiatene deltar på alle kollokvier, samlinger og forskerkurs, så fremt de ikke er forhindret. Dette er viktig både for den enkelte stipendiats kompetanseoppbygging, og fordi et godt faglig miljø og velfungerende kurs og kollokvier krever regelmessig deltagelse fra alle medlemmene.

Nedenfor beskrives minimumskrav for deltagelse i forskerskolen.

1. Kollokvium ca hver 14. dag. Stipendiaten skal delta på minimum 60% av kollokviene hvert semester.
2. Forskerkurs (2 timer) hver 14. dag. Stipendiaten skal delta på minimum 60% av forskerkursene hvert semester.
3. Årlige samlinger: Stipendiatene skal delta på de to årlige samlingene.

4. Intensive én-ukes forskerkurs (for ph.d.-stipendiater): I løpet av stipendperioden skal phd-stipendiatene delta på to intensive forskerkurs organisert av forskerskolen; disse kursene kommer i tillegg til de kursene som tas som en del av den obligatoriske forskerutdanningen på de ulike ph.d.-programmene som stipendiatene følger.
5. For kvalifiseringsstipendiater: Stipendiatene skal følge et intensivt én-ukes introduksjonskurs i etikk, organisert av forskerskolen.

Hvis stipendiaten deltar på mindre enn det minimumskravene krever, må hun/han kunne dokumentere sykemelding eller annen gyldig grunn til fravær. Unntatt fra kravene i punkt 1-3, er stipendiater som er i utlandet eller utenbys som del av et lengre forskningsopphold, samt alle stipendiater i de siste seks månedene før normert leveringstidspunkt.

Stipendiatene kan søke om å få fritak fra enkelte obligatoriske arrangementer hvis særskilte grunner tilsier det. (For eksempel fritak fra de årlige samlingene hvis de kolliderer med en viktig konferanse.)

I tilfeller der en stipendiat ikke oppfyller minimumskravene, vil det bli vurdert sanksjoner:

- a. Stipendiaten nektes rett til videre deltagelse i forskerskolens aktiviteter.
- b. Etter at en stipendiat har avsluttet sin deltagelse i forskerskolen, vil forskerskolen utstede et sertifikat som dokumentasjon på etikk-kompetanse på høyt nivå. Stipendiater som ikke har tilfredsstilt minimumskravene, vil ikke få et slikt sertifikat.
- c. Assosierte stipendiater vil først få sitt seks måneders tilleggsstipend etter å ha deltatt i forskerskolen (og oppfylt minstekravene) i to år.
- d. Phd-stipendiater med stipend fra Etikkprogrammet kan fratras seks måneder av stipendet hvis de ikke oppfyller minstekravene til deltagelse.

- e. Phd-stipendiater med stipend fra Etikkprogrammet kan ved vedtak av styret for Etikkprogrammet fratras den gjenværende delen av hele stipendet.